

► Et eksempel på en rigtig fin grønmasse af honningurt, kløver og lucerne.

NÅR MAN FLADEKOMPOSTERER EN FORAFGRØDE AF HURTIGT VOKSENDE GRØNGØDNING, UMIDDELBART INDEN MAN PLANTER SINE GRØNSAGER UD, OPNÅR MAN EN HØJ BIOLOGISK AKTIVITET OG LANGSIGTET GØDNINGSEFFEKT I JORDEN.

Fladekompostering af forafgrøde

TEKST OG FOTO: **HERVÉ LOGNONNÉ**, HAVEAMBASSADØR OG STIFTER AF MIT HAVELABORATORIUM, HAVELAB.DK

Fladekompostering er en metode, jeg blev bekendt med ved en tilfældighed. Jeg søgte efter indlæg om jordfrugtbarhed på nettet, og det førte mig til *Ophugning af jordens frugtbarhed med kompost* af Martin Beck – en publikation jeg stærkt kan anbefale. Jeg blev specielt inspireret af afsnittet om fladekompostering og besluttede mig for selv at prøve metoden. Egentlig er metoden tænkt til landbrug, men den virkede enkel og overskuelig, så mon ikke den også kunne anvendes i en mindre have som min?

Metoden

Fladekomposteringsmetoden består af to trin: Ophugning af en grøn masse og selve fladekomposteringen. Først handler det om at så en hurtigt voksende afgrøde, som giver en let omsættelig, levende grønmasse på det sted, som er den kommende afgrødes voksested. Dernæst skal den store grønmasse flade-

komposteres i én arbejdsgang; den høstes og snittes groft, uden at rødderne tages op. Rødderne hakkes ned i 4 cm's dybde med et skarpt skuffejern. Den snittede grønmasse blandes let i det øverste jordlag (2-3 cm) sammen med de hakkede rødder, og der sprøjtes umiddelbart efter med et ferment. Formålet med fermentet er at

styrke omsætningsprocessen ved at tilføre flere af de nødvendige bakterier.

Det er altafgørende for en vellykket fladekompostering, at det udvalgte stykke jord er dækket af en levende, grøn afgrøde – helst af enårlige planter. Friske, unge og nyslåede planter er rige på kvælstof og omsættes hurtigt. Det kender vi fra

bunken af nyslået græs, som bliver varm på ganske kort tid. Adgang til kvælstof er afgørende for, at bakterier kan formere sig i hobe-tal. De vil så omsætte resterne af den grønne masse (rødderne og de visne blade) samt andet organisk materiale i jorden til tilgængelig næring til de kommende planter. Efter én til fire uger vil bedet

Mine erfaringer bygger primært på at plante ud efter en fladekompostering frem for at så den nye afgrøde direkte. Jeg har dog gode erfaringer med såning af efterafgrøder efter fladekompostering i august måned og agter til foråret at forsøge mig med såning af gulerødder og andre grønsager.

Fladekompostering på friland før dyrkning af hvidløg

Den grønne masse var primært spinat, som jeg valgte at høste til fryseren frem for at hakke den og lægge den på jorden. Rødderne blev hakket som beskrevet, og den grønne masse erstattet med nyslået græs den 1. oktober, hvorefter der blev sprøjtet med ferment. Hvidløgene blev sat den 18. oktober og herefter dækket med ålegræs. I det tidlige forår tilsættes 3 cm halvt omsat kompost.

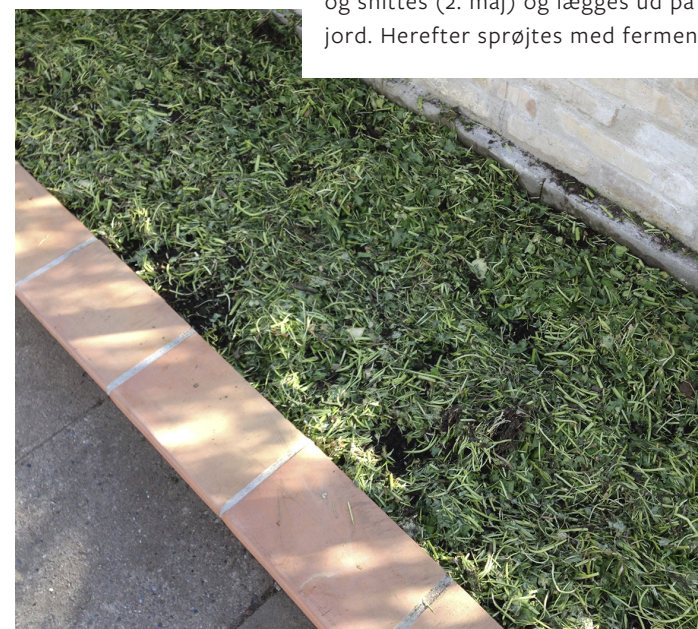

Hvidløgssbedet den 9. juni. Fladekompostering skaber langtidsnæring til mikroorganismene og hermed også til planterne, som får en god start.

Fladekompostering i drivhus

En forafgrøde af sennep, olieræddike og honningurt sået 20. marts. Tidspunktet bestemmes af jordtemperaturen i drivhusjorden. Den grønne masse høstes og snittes (2. maj) og lægges ud på bedet, hvor den blandes i de øverste 3-4 cm jord. Herefter sprøjtes med ferment.

Drivhusplanterne har god gavn af den fladekomposterede forafgrøde (6. juni).

være klar til den nye afgrøde. Det er en stor fordel og meget arbejdsbesparende, at processen sker på det sted, hvor fladekomposteringen skal bruges.

Temperatur og dagslængde er afgørende faktorer

Som med alt andet havearbejde er temperatur og dagslængde afgørende for, hvordan selve omsætningsprocessen foreløber og dermed, hvilken afgrøde der kan dyrkes efter en fladekompostering. Tiden, fra det øjeblik den grønne masse snittes, til den er omsat, og jordstykket er klar til at modtage den kommende afgrøde, kan variere fra én til fire uger.

Jeg har efterhånden eksperimenteret mig frem til flere modeller. Det tidligste såtidspunkt for den grønne masse i driv-

hus er omkring 1. marts (sennep, olieræddike og honningurt), og på friland er det senest omkring 1. september (honningurt) til det kommende hvidløgssbed.

Der kan også anvendes andre planter til forafgrøde. Jeg har blandt andet prøvet med spinat, græs, salat og boghvede. Der er blot to vigtige kriterier at forholde sig til: Den tidlige grønne masse skal kunne vokse hurtigt (spinat og græs var for langsomme), og hvis den grønne masse skal indgå i et sædskifte med kål, må den ikke indeholde sennep og olieræddike.

Fladekompostering som en god start til porrer og selleri

Jeg har lavet mit sædskifte således, at jeg sår en delvist overvintrende efterafgrøde (lucerne, honningurt og kløver) umid-

delbart efter, at jeg har høstet kartoflerne. Året efter dyrker jeg porrer og selleri i dette bed. Denne efterafgrøde bliver så til den grønmasse, som fladekomposteres i det sene forår, lige så snart jordtemperaturen er passende. Ved 12° C og derover, kan der forventes en livlig aktivitet fra jordens mikroorganismer. Under de 12° C vil aktiviteten være for svag, og energien fra den nyslåede grønmasse gå tabt.

Det tager længere tid at fladekompostere lucerne end kløver og den visne honningurt. I løbet af vinteren og i det tidlige forår har lucernen dannet en del stivelse, som den bruger til opbygningen af dens stængler og rødder. Det betyder, at når fladekomposteringen sættes i gang, vil en del af det organiske materiale (stængler og rødder) blive omsat noget senere. Når

det er porrer og selleri, der skal vokse i bedet, får det en positiv virkning, fordi de plantes sent ud som småplanter og vokser sent på sæsonen. Det forsyner planterne med en jævn næringstilførsel frem til juli/august, hvor de igen kan modtage nye næringsforsyninger i form af halvt omsat kompost.

Faremomentet ved denne metode ligger i et koldt forår og en alt for velvokset lucerne. Omsætningen af lucernen kommer for sent i gang, og der opstår en konflikt om den tilgængelige kvælstof mellem de små porre- og selleriplanter og omsætningen af den stivelse, som stammer fra lucerne. Det giver lidt nervøsitet for havejeeren, men som regel går det fint. Det kræver blot lidt ekstra tålmodighed, indtil væksten for alvor går i gang.

I dag anvender jeg fladekompostering på langt de fleste af mine bede. Jeg er sågar begyndt at fladekompostere de ukrudtsplanter, som vokser i bedet i overgangen fra årets første og anden afgrøde. På denne måde udnytter jeg de næringsstoffer, ukrudtsplanterne består af, og dem de har trukket op af jorden, til glæde for den næste afgrøde.

Ferment

Det er mikroorganismene, som laver det hårde arbejde med at omsætte det døde plantemateriale (den grønne masse) til tilgængelig plantemateriale. For at støtte denne proces tilføres ferment med ekstra milliarder af de gode mikroorganismer.

I dette tilfælde og meget kort fortalt er ferment en væske, som indeholder et

koncentrat af gode mikroorganismer, som støtter omsætningsprocessen. Vi kender ferment fra brød (gær), yoghurt, øl og kålfermentering (mælkesyrebakterier) med mere.

Det, som oftest bruges i jord- og havebrug, er fermenterede planteekstrakter (brændenælder, kulsukker m.m.), kompost-te og effektive mikroorganismer/EM (anvendes til bokashi-kompost).

Vil man gerne i gang med fladekompostering uden først at skulle fremstille sit egen ferment, er effektive mikroorganismer den nemmeste løsning. Jeg har købt mine hos www.viskal.dk. ☺